

Stanisław Lewandowski

Paluchy, pow. Jarosław

Informator Archeologiczny : badania 7, 67-68

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania prowadził Stanisław Lewandowski, Finansowało Muzeum Okręgowe w Rzeszowie. Drugi sezon badań, Cmentarzysko kultury łużyckiej z epoki brązu oraz wczesnego okresu żelaza /halszackiego/.

Badania zapoczątkował Antoni Talar, przekopując obszar 0,75 ara w 1963 roku. Stanowisko położone jest na skraju terasy nadzalewowej rzeczki Lubieni, prawobrzeżnego dopływu Sanu. W 1973 roku przebadano obszar około 17 arów i uchwycono południowy skraj cmentarzyska na odcinku około 35 m. Wyeksplorowano łącznie z grobami z 1963 r. / w liczbie 12/, 207 grobów.

Wstępnie wyróżnione dwie fazy użytkowania cmentarzyska, różniące się zdecydowanie formami pochówków oraz materiałem zabytkowym. Pochówki drugiej fazy wyraźnie skupiają się w północnej części cmentarzyska.

Do pierwszej fazy zaliczają się m.in. pochówki szkieletowe, w liczbie sześciu, orientowane wzdłuż osi południe - północ, głowami na południe. Są one wyposażone w przedmioty metalowe: szpile, naszyjniki oraz w bransolety, wykonane z brązu a także w jednym wypadku w złoty czterozwojowy pierścień / gr 185/. W południowej części jamy grobowej stawiane były naczynia gliniane / od dwóch do pięciu sztuk/. Groby ciałopalne tej fazy reprezentują bardzo rozmaite formy pochówków zarówno popielnicowych jak i bezpopielnicowych, m.in. występują tu groby symboliczne /?/, bez śladów pochówków tzn. kości. Groby ciałopalne zawierają naczynia gliniane w ilości dwóch do dziesięciu sztuk oraz rzadziej biżuterię z brązu. Materiał ceramiczny tej fazy charakteryzuje się znacznym udziałem garnków tulipanowatych, mis oraz kubków i czerpaków.

W inwentarzu drugiej fazy użytkowania cmentarzyska przeważają natomiast różnego rodzaju naczynia wazowate.

Z drugą fazą wiąże się wyłącznie groby ciałopalne, popielnicowe, nie wyposażone w liczne przystawki lecz niekiedy tylko nakrywane plackami glinianymi. Poszczególne pochówki układają się w rzędy blisko siebie stojących popielnic. Wewnątrz naczyń sporadycznie spotykane są kilkuzwojowe pierścienie z brązu, kolczyki gwoździowate o tarczowatych główkach oraz wykonane z żelaza nożyki brzytwy. Wśród form w ceramice dość rzadkie są naczynia jajowate.

Pierwsza faza użytkowania cmentarzyska może być roboczo datowana na lata 1300 / bądź 1200/ do 900 p.n.e. Upoważniają do tego widoczne w materiale nawiązania do kultur : trzcinieckiej, komarowskiej /?/ oraz z kulturą Noua / wystąpiły tu w grobie 180, chyba po raz pierwszy w Polsce dwuucche wazy typowe dla tej kultury/.

Druga faza użytkowania cmentarzyska zarówno materiałem ruchomym jak i formami pochówków nawiązuje do typowych cmentarzysk grupy tarnobrzeskiej kultury łużyckiej z wczesnego okresu żelaza i ze względu na występowanie np. kolczyków gwoździowatych może być datowana na lata od 700 do /300 ?/ 400 p.n.e.

Badania cmentarzyska w Paluchach powinny być kontynuowane w następnych sezonach zarówno ze względu na jego znaczenie w poznaniu problematyki wczesnej

fazy kultury łużyckiej na Rzeszowszczyźnie, ze względu na jego wielkość / dotychczas przebadano zaledwie jedną dziesiątą część tego cmentarzyska/ jak i na fakt niszczenia go intensywną orką.

PEŁCZYSKA, pow. Pińczów

patrz

okres lateński

PEŁCZYSKA, pow. Pińczów

Grodziako

patrz

wczesne średniowiecze

PLUDWINY, pow. Brzeziny

Stanowisko 1

patrz

okres wpływów rzymskich

PODGAJE, pow. Kazimierza Wielka

Stanowisko 4

patrz

neolit